

Sygn. akt III AUa 1010/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Białecka (spr.)
Sędziowie:	SSA Zofia Rybicka - Szkibiel SSA Jolanta Hawryszko
Protokolant:	sekr. sąd. Karolina Popowicz

po rozpoznaniu w dniu 29 maja 2014 r. w Szczecinie

sprawy T. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o wypłatę emerytury za okres od 1 października 2011 roku do 21 listopada 2012 roku

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 3 września 2013 r. sygn. akt VI U 684/13

oddala apelację.

SSA Zofia Rybicka– Szkibiel SSA Barbara Białecka SSA Jolanta Hawryszko

Sygn. akt III AUa 1010/13

UZASADNIENIE

Decyzją z 21 marca 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił T. K. prawa do uchylenia decyzji z dnia 12 października 2011 roku (znak (...)) w części, w jakiej decyzja ta zawiesza prawo do emerytury na okres od dnia 1 października 2011 roku do 21 listopada 2012 roku. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że brak jest podstaw do podjęcia wypłaty świadczenia od dnia 1 października 2011 roku, bowiem przepis art. 103a na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku, utracił moc prawną dopiero od 22 listopada 2012 roku.

Ubezpieczona odwołała się od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę poprzez nakazanie organowi rentowemu wypłaty emerytury za okres od 1 października 2011 roku do 21 listopada 2012 roku. Ubezpieczona wskazała, że wyroki Trybunału Konstytucyjnego stwierdzające niezgodność przepisu ustawy z Konstytucją są skuteczne od dnia

wejścia w życie zakwestionowanego przepisu, chyba że co innego wynika z sentencji wyroku. Zdaniem ubezpieczonej, na skutek orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego należy przyjąć fikcję prawną, że przyczyna prawna wstrzymania wypłaty emerytury nigdy nie istniała.

Pełnomocnik organu rentowego wniósł o oddalenie odwołania ubezpieczonej w całości, z argumentacją jak w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 3 września 2013r. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że nakazał Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S., aby wypłacił ubezpieczonej T. K. emeryturę za okres od 1 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r. Swoje rozstrzygnięcie Sąd oparł o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne: T. K. urodziła się (...). Od dnia 1 lutego 1997 roku i nadal (także po dniu 1 października 2011 roku) jest nieprzerwanie zatrudniona na podstawie umowy o pracę w Urzędzie Miasta S. w S.. W dniu 3 listopada 2010 roku ubezpieczona złożyła wniosek o przyznanie jej prawa do emerytury. Decyzją z dnia 22 listopada 2010 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał ubezpieczonej emeryturę od dnia 1 listopada 2010 roku, tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Decyzją z 12 października 2011 roku organ rentowy z urzędu wstrzymał T. K. od 1 października 2011 roku dalszą wypłatę emerytury, z uwagi na kontynuację zatrudnienia przez ubezpieczoną. Wskazał, iż w celu podjęcia wypłaty emerytury, ubezpieczona winna przedłożyć świadectwo pracy lub zaświadczenie potwierdzające fakt rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywała pracę bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury. W dniu 20 grudnia 2012 roku ubezpieczona złożyła wniosek o odwieszenie wstrzymanych od dnia 1 października 2011 roku wypłat emerytury. Jednocześnie ubezpieczona wniosła o wypłatę niewypłaconych świadczeń emerytalnych za okres od 1 października 2011 roku. Na mocy decyzji z dnia 17 stycznia 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. podjął wypłatę emerytury od dnia 22 listopada 2012 roku, tj. od dnia, w którym został opublikowany wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku. W ocenie Sądu Okręgowego odwołanie zasługiwało na uwzględnienie. Badając zgodność z Konstytucją art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych, Trybunał Konstytucyjny w cytowanym wyżej wyroku z dnia 13 listopada 2012 roku powiązał treść tego przepisu z treścią art. 103a ustawy emerytalnej, wskazując iż oba te przepisy nie znajdują zastosowania do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 roku bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Oceniając skutki wyroku Trybunał doprecyzował przy tym, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą, jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury, nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2010 roku. W stosunku do tych osób przepis art. 28 cyt. ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych w zakresie w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy emeryturach i rentach z FUS utracił moc z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw, czyli z dniem 22 listopada 2012 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1285). Sąd I instancji wskazał, iż w świetle brzmienia przepisu art. 190 ust. 1 Konstytucji, orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Utrata mocy obowiązującej przepisu z powodu jego niezgodności z Konstytucją oznacza więc, że przepis ten nie może być stosowany, poczynając od daty jego uchwalenia. Wyrok Trybunału ma w takiej sytuacji skutki retroaktywne, a przez to zachodzi konieczność ponownego rozpoznania sprawy z pominięciem już niekonstytucyjnego przepisu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2008 r., sygn. akt V CO 43/08 oraz wyrok tego sądu z dnia 21 listopada 2006 r., sygn. akt II PK 42/06). Zakwestionowany przez Trybunał Konstytucyjny przepis art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych (...) stanowi, że do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie tej ustawy przepisy ustawy, o której mowa w art. 6 (tj. ustawy emerytalnej) w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się, poczynając od dnia 1 października 2011 roku. Z kolei wymieniony art. 6 pkt 2 omawianej ustawy dodał do ustawy emerytalnej - po art. 103 - art. 103a w brzmieniu: „prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.” Omawiany przepis został uchwalony w dniu 16 grudnia 2010 roku; w świetle wyroku Trybunału Konstytucyjnego trzeba więc uznać, że już od tej daty przepis ten nie obowiązywał (należy go pominąć) jako niezgodny z art. 2 Konstytucji. W świetle cytowanego wyżej orzeczenia Trybunału pozbawienie mocy obowiązującej tego przepisu dotyczy tylko sytuacji prawnej tych osób, które nabyły prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009

roku do 31 grudnia 2010 roku - bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. W stosunku do tych ubezpieczonych, (do których zalicza się także i ubezpieczona, która prawo do emerytury nabyła od 1 listopada 2010 roku), należy dokonać rekonstrukcji stanu prawnego, powracając do stanu jaki obowiązywał, kiedy osoby te nabyły prawo do emerytury, tj. do stanu prawnego sprzed dodania do ustawy emerytalnej art. 103a. Przed wprowadzeniem tego przepisu nie istniał zaś wymóg rozwiązania stosunku pracy celem realizacji prawa do emerytury. Ustawą z dnia 21 listopada 2008 roku o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz. 1507) uchylony bowiem został z dniem 8 stycznia 2009 roku art. 103 ust. 2a cyt. ustawy emerytalnej (art. 37 pkt 5b ustawy), który stanowił, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Od 1 stycznia 2011 roku przepis ten ponownie został wprowadzony do ustawy o emeryturach i rentach z FUS jako art. 103a - z mocy art. 6 pkt 2 w zw. z art. 30 cyt. ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych (...). W tej sytuacji ubezpieczonym, którzy nabyli prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2010 roku była wypłacana emerytura, mimo kontynuowania zatrudnienia u pracodawcy, na rzecz którego wykonywali je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, gdyż nie obowiązywały w tym zakresie żadne ograniczenia. Obecnie - w związku z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego – trzeba więc uznać, iż prawo do wypłaty emerytury dla tej grupy ubezpieczonych zostało zachowane. Skoro podstawą wstrzymania od 1 października 2011 roku wnioskodawcy wypłaty emerytury były uznane za niezgodne z Konstytucją przepisy art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych i art. 103a ustawy emerytalnej, koniecznym było uznanie, iż od tej właśnie daty wypłata emerytury dla ubezpieczonej powinna zostać podjęta, bowiem odpadła podstawa prawna jej wcześniejszego wstrzymania.

Powyższy wyrok zaskarżył organ rentowy, zarzucając naruszenie art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w związku z art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r., nr 291, poz. 1707) w związku z art. 190 ust. 3 Konstytucji RP – poprzez błędną wykładnię, iż norma ta nie znajduje zastosowania w okresie przed wejściem w życie orzeczenia TK z dnia 13.11.2012r., tj. od dnia opublikowania wyroku i podjęcie wypłaty zawieszony emerytury od 1 października 2011r. Wskazując na powyższe apelujący wniosł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołania w zakresie podjęcia wypłaty emerytury za okres od 1 października 2011r. i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego nie zasługiwała na uwzględnienie co do daty podjęcia wypłaty emerytury ubezpieczonej.

Przepis art. 190 ust. 4 Konstytucji stanowi, że orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją, umową międzynarodową lub ustawą aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane prawomocne orzeczenie sądowe, ostateczna decyzja administracyjna lub rozstrzygnięcie w innych sprawach, stanowi podstawę do wznowienia postępowania, uchylecia decyzji lub innego rozstrzygnięcia na zasadach i w trybie określonym w przepisach właściwych dla danego postępowania.

Sąd Apelacyjny podziela stanowisko przejawiające się w orzecznictwie Sądu Najwyższego, w którym przeważa pogląd o skuteczności ex tunc wyroków Trybunału Konstytucyjnego. Od zasady skuteczności wyroku Trybunału Konstytucyjnego ex tunc istnieją wyjątki mające podstawę w przepisach Konstytucji, które jednak nie zachodzą w okolicznościach tej sprawy. W odpowiedzi na zarzut apelacji podkreślić jedynie wypada, że jednym z takich wyjątków jest sytuacja, gdy Trybunał Konstytucyjny wskazuje datę uchylecia aktu normatywnego, który uznał za niezgodny z przepisem lub też odroczy obowiązywanie swego wyroku. Ponieważ jednak żadna z tych sytuacji nie zaistniała w związku z analizowanym wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., to kwestia skuteczności tego wyroku nie może budzić wątpliwości.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego należało przyjąć, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. ma w tym przypadku skutki retroaktywne. Utrata mocy obowiązującej zakwestionowanych nim przepisów art. 103a ustawy

emerytalnej w związku z art. 28 ustawy zmieniającej nastąpiła od daty ich uchwalenia, jednak przepisy te w zakresie oznaczonym w wyroku Trybunału są niekonstytucyjne od początku.

Skoro wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 13 listopada 2012 roku ma skutki retroaktywne, zatem prawo do wypłaty emerytury dla ubezpieczonej zostało zachowane także od 1 października 2011 roku, o czym trafnie orzekł Sąd I instancji.

Z tych względów Sąd Apelacyjny oddalił apelację organu rentowego, o czym orzekł na podstawie art. 385 k.p.c.